ergoterapeutene

Helse- og omsorgsdepartementet

Dato: 25.11.2020
Arkiv: 25

Høringsinnspill til Forslag om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven (godkjenningsmodell for fritt brukervalg

Norsk Ergoterapeutforbund, Ergoterapeutene, deler regjeringens ambisjon om å skape pasientens helsetjeneste. Helse- og omsorgstjenestene må ta utgangspunkt i pasientens behov, og alltid spørre «Hva er viktig for deg?».

Ergoterapeutene er imidlertid ikke enig i at «fritt brukervalg» er løsningen.

Styrk de kommunale helse- og omsorgstjenestene

Kommunene er en helt sentral leverandør av velferdstjenester til mennesker med behov for bistand når sykdom eller skade skaper utfordringer i å mestre hverdagen.

Ergoterapeutene mener at Regjeringen heller bør innrette innsatsen mot å gjøre disse tjenestene enda bedre i stand til å legge til rette for at den enkelte får mulighet til å påvirke sitt tjenestetilbud. Kommunene er godt i gang med dette arbeidet. Mange kommuner og helseforetak deltar i nettverket «Gode pasientforløp» hvor nettopp «Hva er viktig for deg» står sentralt i utforming av tjenestene. Hverdagsrehabilitering er at annet eksempel hvor pasientens mål er utgangspunkt for tverrfaglig innsats.

Ta i bruk ressursene til brukerne

Regjeringen mener det er helt nødvendig å ta i bruk ressursene private virksomheter besitter for å møte behovet for omsorgstjenester framover. Ergoterapeutene mener det største potensialet ligger i å ta i bruk ressursene til brukerne ved å dreie innsatsen mot mer vektlegging av ressursutløsende tjenester. Ergoterapeuter gjør innbyggernes deltakelse og hverdagsliv mulig, noe som bidrar til redusert behov for kompenserende tjenester. Denne innsatsen er helsefremmende og ressursutløsende og dermed et sterkt bidrag for en bærekraftig utvikling.

Kommunene må styrke tilbudet om tidlig innsats, habilitering og rehabilitering så flere får mulighet til å mestre sin egen hverdag. Disse tjenestene er i de fleste kommuner underdimensjonert. Det gjør at både brukere og samfunn ikke tar i bruk det potensialet som ligger i å utløse brukernes egne ressurser.

Norsk Ergoterapeutforbund | Stortingsgata 2, 0158 OSLO | Telefon: 22 05 99 00 | post@ergoterapeutene.org
www.ergoterapeutene.org | Bankgiro: 8380 08 69482 | Organisasjonsnummer: NO 971 463 953 MVA

Likeverdig tilgang til helse- og omsorgstjenester

Regjeringen mener fritt brukervalg vil motvirke en todelt helsetjeneste ved at alle skal få lik tilgang til private tilbydere. Ergoterapeutene mener kommunene ikke vil kunne innlemme alle private tilbud i det offentlig finansierte tilbudet. Det vil alltid være tilbud som ressurssterke brukere vil benytte seg av utenom det offentlige, som igjen gjør at en todelt helsetjeneste består.

Ergoterapeutene mener at en styrking av de offentlige tjenestene best kan sikre likeverdig tilgang til helse- og omsorgstjenester.

Erfaringer fra Sverige og Danmark

Begge land erfarer utfordringer med å koordinere tjenestene rundt en bruker når deltjenester ytes av leverandører utenfor organisasjonen. I Sverige har en offentlig utredning, SOU Orning og reda i välfärden, evaluert den svenske modellen for valgfrihet. Denne rapporten tar opp flere negative konsekvenser. Det kan ikke dokumenteres at ordningen fører til økt kvalitet eller mer innovasjon, som er en sentral begrunnelse i regjeringens forslag. Evalueringen påpeker også at det er utfordrende for enkelte å foreta informerte valg og at det er vanskelig å måle og sammenligne kvalitet. SOU'en problematiserer også at private aktører, med profitt som mål, skal være en del av den offentlig finansierte velferden. For å oppnå gevinst må kostnader holdes nede, ofte gjennom lavere personaltetthet, færre fagpersoner og dårligere betingelser for de ansatte.

Begge land ser økt andel konkurser blant de private leverandørene. Det skaper usikkerhet, og gjør at kommunene må ha tjenestetilbud og personell i beredskap for å ta over på kort varsel.

Fritt brukervalg fremmer ikke forutsigbarhet for hverken tjenestemottaker, arbeidstakere eller kommuner.

Avsluttende betraktninger

Ergoterapeutene mener fritt brukervalg med større innslag av private leverandører ikke er veien å gå for å skape pasientens helsetjeneste.

For å lykkes med å utvikle pasientens helsetjeneste er imidlertid god kommuneøkonomi og utvikling av struktur og kultur for brukermedvirkning avgjørende.

Med dårlig kommuneøkonomi blir brukernes stemme i mindre grad hørt. Et eksempel på dette er kommunenes vegring mot å tilby BPA til brukere med store behov for tjenester som ønsker å få råderett over egen hverdag.

En annen vesentlig bekymring er samhandling og helhet i tjenestetilbudet. Dette er en utfordring som har blitt påpekt siden før innføring av Samhandlingsreformen, og som fremdeles ikke er løst. Samhandling internt i de kommunale tjenester, og forløp på tvers av nivå i helsetjenesten, må bli bedre. Denne utfordringen vil bli større med private

leverandører som ikke ligger i organisasjonen og som heller ikke har felles journalsystem med de øvrige tjenestene.

Ergoterapeutene mener at offentlige midler ikke skal brukes på en måte som gir profitt til kommersielle aktører. Ergoterapeutene mener kostnader knyttet til administrering av avtaler, beredskap ved bortfall av leveranse, manglende kontroll på hva midlene brukes til og justering ved endrede behov, vil gi kommunene dårligere økonomistyring og økte kostnader.

Ergoterapeutene vil derfor avvise forslaget om økt bruk av fritt brukervalg i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Med vennlig hilsen

Tove Holst Skyer
Forbundsleder

Solrun Nygård
Seniorrådgiver